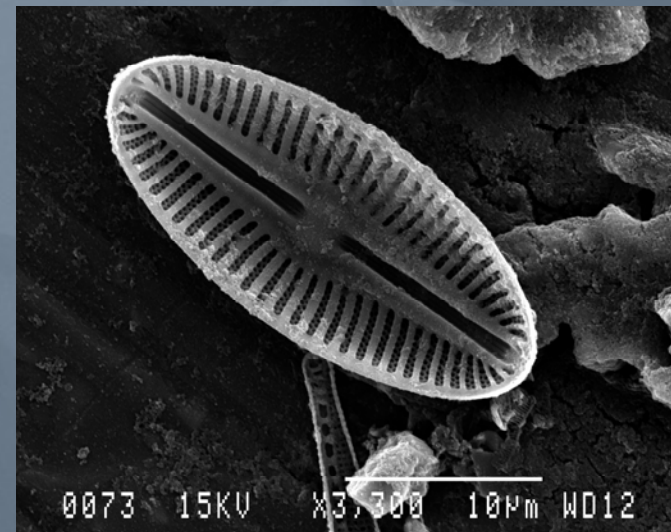

CHRYSOPHYTA

(zlatno žute alge)
gr. r. chrysos -
zlatan

- Jednostanični organizmi (pojedinačno ili u kolonijama)
- Maksimum svog razvoja dostigle u tercijaru. Široko rasprostranjene (plankton i bentos mora i kopnenih voda)
- Značajni primarni producenti, važni u lancima prehrane, obogaćuju vodu kisikom
- Boja stanica je zlatno-žuta do smeđa
- Jedan ili više plastida s pirenoidima (mogu i nedostajati)
- Pigmenti: klorofil *a* i *c*, β -karotini i ksantofili (fukoksantin i lutein)
- Rezervna tvar: polisaharid krizolaminarin (sin. leukozin = β -1,3-glukan) i lipidne kapljice

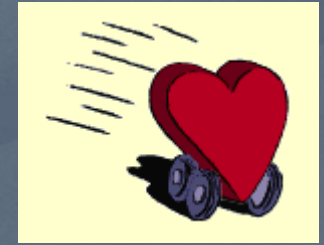
Pokretanje:

- s dva nejednako dugačka biča
- ameboidno pokretne
- rjeđe nepokretne

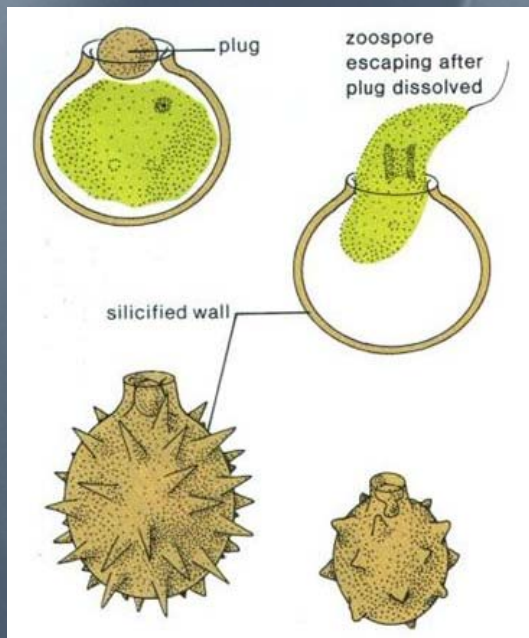
Skupine alga čije stanice posjeduju nejednake bičeve svrstavaju se u *Heterokontophyta* (*Chrysophyceae*, *Xanthophyceae*, *Bacillariophyceae*, *Dictyochales*, *Raphidophyta*, *Phaeophyta*).

- Stanična stjenka može:
  - **nedostajati** (najprimitivniji predstavnici = gimnoblasi)
  - biti tek **neznatno diferencirana** (mogu mijenjati oblik tijela i stvarati pseudopodije = rizoidni tip)
  - biti **jasno diferencirana** (građena od pektinskog matrixa i celuloze), a stanice su pokriveno silificiranim (silicijev dioksid) ili karbonatnim (kalcijevim karbonatom) pločicama

- Razmnožavati se mogu:
  - **NESPOLNO:**
    - a) vegetativno (diobom stanica; produženi oblici uzdužnom diobom)
    - b) pomoću nespolnih rasplodnih stanica (zoo ili aplanosporama)
  - **SPOLNO** - gametogamijom

U vegetativnom stadiju mogu biti redoviti haplonti ili redoviti diplonti

CISTE = trajne stanice

- nastaju endogeno
- karakteristične su građe
- okremenjeni vrč s otvorom kojeg zatvara poseban poklopac. Pri klijanju ciste zatvarač se odbacuje, a sadržaj ciste se podijeli na nekoliko zoospora, koje izlaze kroz otvor

organizacijski tipovi:

1. **flagelatni ili monadoidni** (vegetativne se stanice pokreću pomoću bičeva)
2. **rizopodni ili ameboidni** (stanice pužu pomoću pseudopodija)
3. **tetrasporini** (vegetativne stanice su nepokretne i obavijene su galertom)
4. **protokokalni** (vegetativne stanice su nepokretne, ali nemaju galetu)
5. **ulotrihalni** (stanice dolaze u nizovima tj. u nitastim kolonijama)
6. **sifonalni** (nestale poprečne membrane)

Klasifikacija

1. *Chrysophyceae*
2. *Prymnesiophyceae* (sin. *Haptophyceae*)
3. *Xanthophyceae* (sin. *Heterocontae*,
Tribophyceae)
4. *Chlorarachniophyceae*
5. *Bacillariophyceae* (sin. *Diatomeae*,
Diatomophyceae)

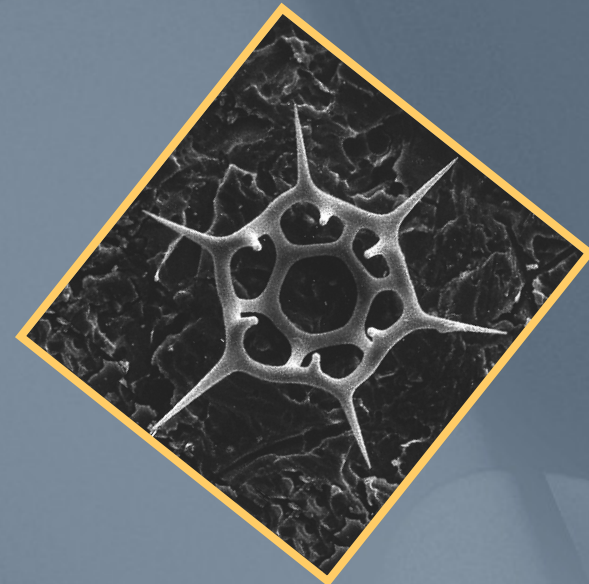
1. Razred Chrysophyceae

Oblik talusa:

- jednostanični (flagelatni, ameboidalni, kokoidalni)
- kolonijalni

Pokretljivost:

- jedan vidljivi bič
- dva nejednaka biča
- bez bičeva

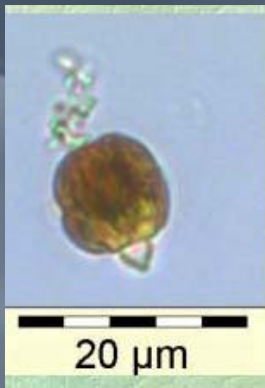

Rezervna tvar:

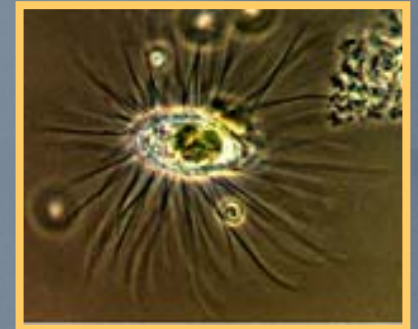
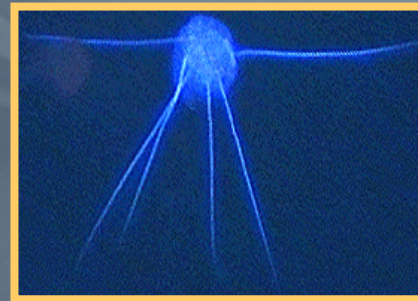
- krizolaminarin (leukozin ili β -1,3 glukan)
- lipidne kapljice

Stanice nemaju staničnu stijenku, a periplast može biti modificiran kao:

pseudopodije
(Pseudopedinella)

lorika od celuloze (Dinobryonales)

Ijuske od silificirane
organske tvari
(Apedinella, Malomonas)

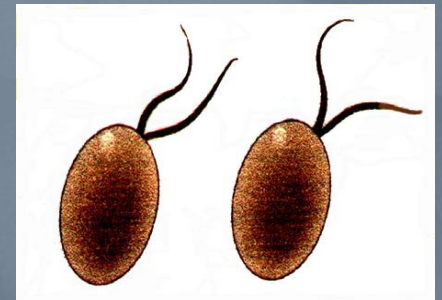
Plastidi su obično zlatno-smeđe boje, jer klorofil *a* prekrivaju karotenoidi: fukoksantin, zeaksantin, violaksantin, diatoksantin i diadinoksantin.

Dobro su fosilizirane iz razdoblja Gornje Krede (prije 80 milijuna godina).

Većinom su slatkovodne planktonske alge, predstavnici nanoplanktona i pikoplanktona. Poznate su kao fotoautotrofni, miksotrofni i fagotrofni mikroorganizmi.

Spolno se razmnožavaju izogamijom.

Stvaraju unutrašnje silificirane statospore (ciste ili stomatociste).

Rod *Chromulina* - Na površini vode (stajaćicama) stvaraju zlatno-smeđe prevlake ("vodeni cvijet")

Chromulina rosanoffi

Porodica Synuraceae - oblici česti u slatkovodnom planktonu

Malomonas sp.

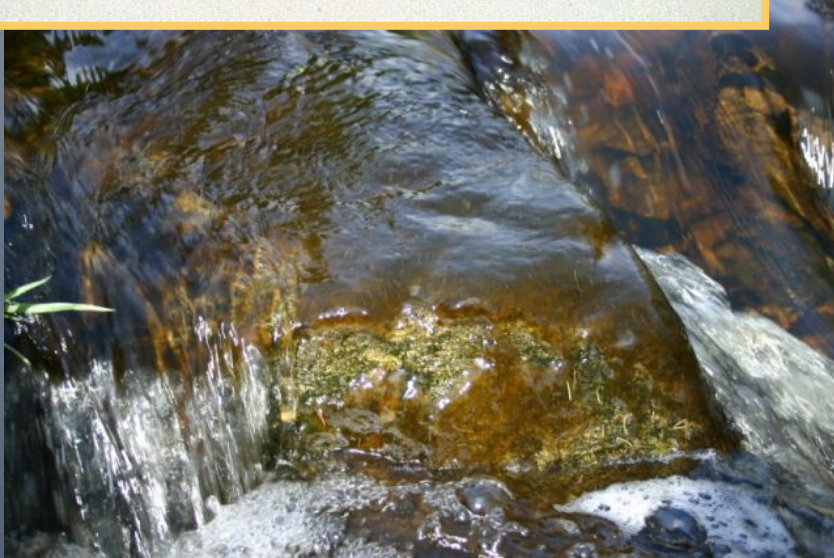

Uroglena sp.

Synura uvella

Hydrodictyon

Red Dictyochales (sin. Silicoflagellatae)

Stanice su pojedinačne (20-60 μm).

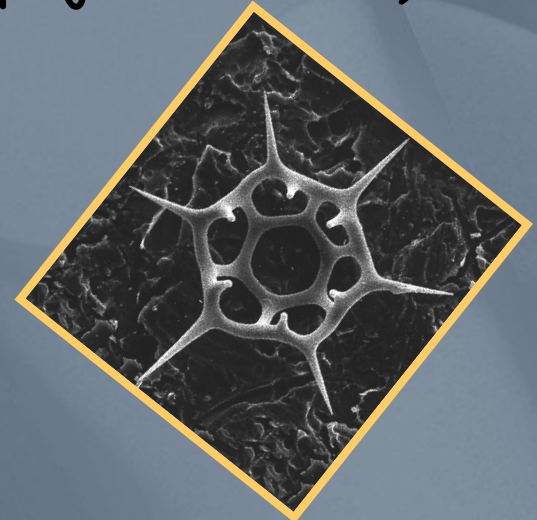
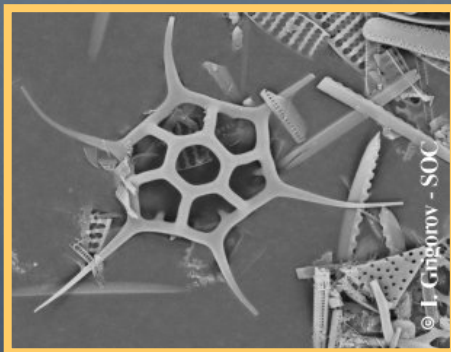
Imaju vanjski silicijev skelet i dva biča od kojih je jedan vrlo kratak.

Rezervna tvar je leukozin.

Identifikacijski pigmenti su klorofil *c*, diadinoksanin, fukoksanin, diatoksanin i lutein. Brojne su u tercijaru.

Fosilno su poznate od krede. Poznatiji rodovi: *Distephanus* (u hladnijim vodama), *Dictyocha* (u toplijim vodama).

Žive samo u moru kao nanoplankton.

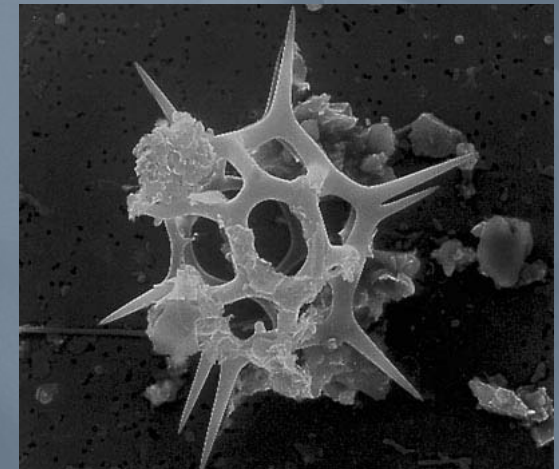

2. Razred Prymnesiophyceae (sin. Haptophyceae)

Uglavnom su jednostanične s pokretnim stanicama, a neke su vrste ameboidne, kokoidne ili stvaraju palmeloidne i nitaste taluse.

Veličina stanica najčešće je između 4 i 20 μm , pa pripadaju nanoplanktonu.

Poznati su primarni producenti u moru.

U moru su poznati predstavnici kokolitoforida, čije su stanice (kokosfere) pokrivenne kalcitnim pločicama (kokolitima) različite veličine i oblika.

Kokolit nastaje stvaranjem celulozne ljuskaste osnove unutar vezikula Golgijevog sustava

HETEROKOKOLIT - kalcifikacija se odvija u unutrašnjosti stanice te se kao gotov kokolit prenosi na površinu stanice

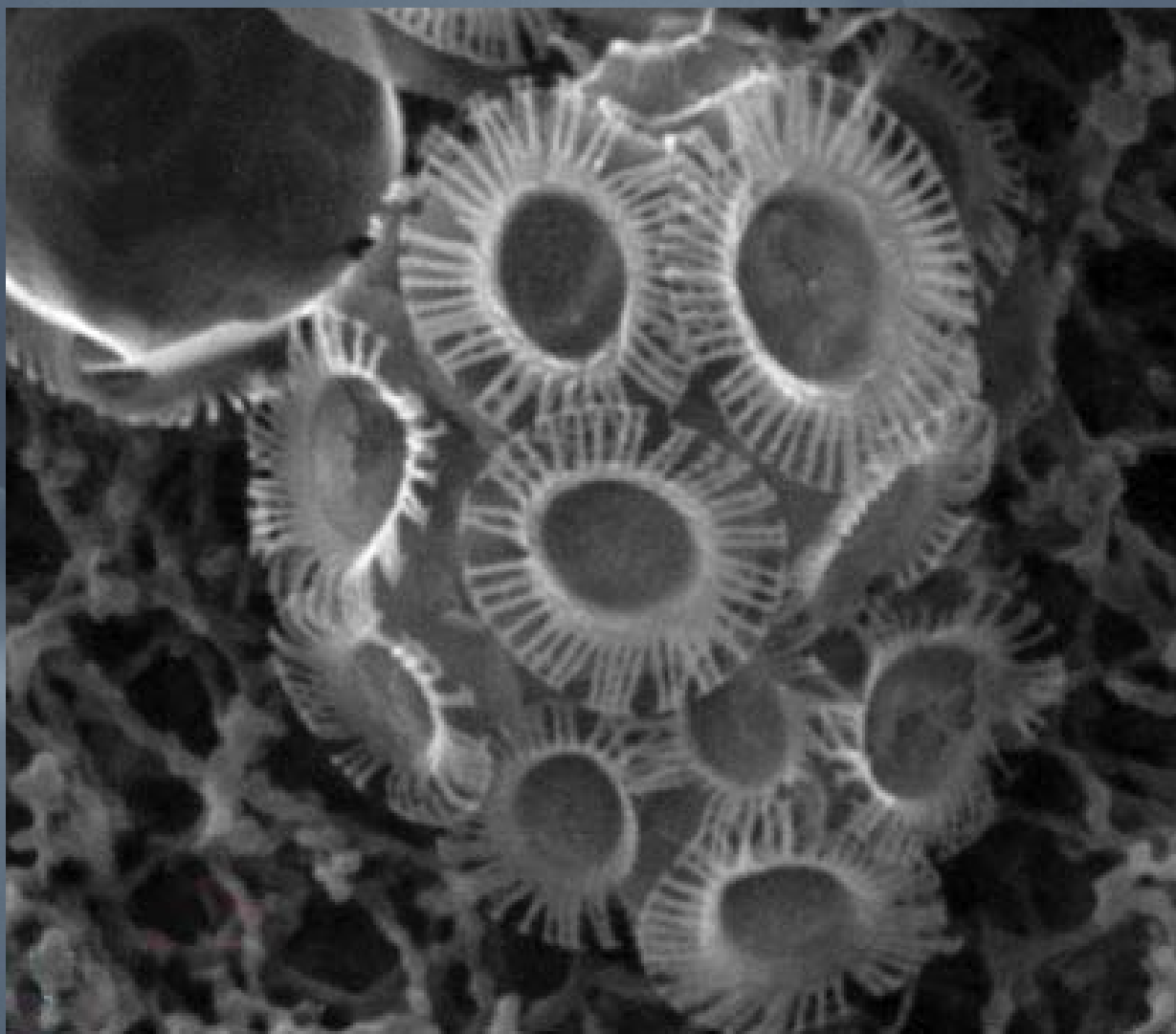
HOLOKOKOLIT - kalcifikacija se odvija nakon što celulozna osnova dođe na površinu stanice.

Kokoliti su dobro očuvani nanofosili, važni su markeri u geološkoj stratigrafiji (pogotovo za razdoblje Jure, Gornje Krede i Eocena).

Kozmopolitska vrsta *Emiliana huxleyi* stvara povremeno guste populacije u oceanima, a stvarajući kokolite od CaCO_3 važan je proizvođač biogenog kalcija i čimbenik u kruženju CO_2 i u biosferi.

Poznato je oko 500 vrsta koje su svrstane u 75 rodova.

Emiliana huxleyi

3. Razred Xanthophyceae (sin. Heterocontae, Tribophyceae)

- Prilično izolirana skupina alga
- Rodovi: **Tribonema**, **Botrydium** i **Vaucheria**
- Ranije uvrštavane u zelene (plastidi), ali se od njih razlikuju u pigmentima i u rezervnoj supstanci
- Kasnije su ih svrstali u krizofita radi sličnosti rezervne supstance i jednog dijela pigmenta
- Danas su ove alge izdvojene kao zaseban razred, a njihov se naziv Heterocontae (gr.r. *heteros* = različit) odnosi na pokretne oblike (najčešće dva nejednako dugačka biča)

- Plastidi: jedan ili više (ovalni, pločasti)
- Pigmenti su dijelomično slični kao kod krizoficeja i dijatomeja, a to su klorofil *a* i *c*, β -karotin, ali se razlikuju u ksantofilima. Ne sadrže fukoksantin i lutein, već ksantofile kao što su vošerijoksantin, heteroksantin i diadinoksantin
- Rezervna supstanca kao i kod krizofita -krizolaminarin i lipidne kapljice

Razmnožavati se mogu nespolno i spolno.

Nespolno - vegetativno (diobom) i nespolnim stanicama: zoosporama i aplanosporama i stratosporama.

Spolni način razmnožavanja utvrđen je samo kod nekih predstavnika i to je izogamija, a jedino je kod porodice *Vaucheriaceae* utvrđena oogamija.

Rod Tribonema ima stelju u obliku nerazgranatih niti i dvodjelnu membranu u obliku slova H. Membrana je građena iz celuloze. Razmnožava se vegetativno diobom, nespolno zoosporama, spolno izogamijom. Stanica sadrži jednu haploidnu jezgru i različiti broj plastida (ovisno o vrsti). Živi u kopnenim vodama i na važnom tlu, a česta je u jesen i proljeće.

Porodica Vaucheriaceae

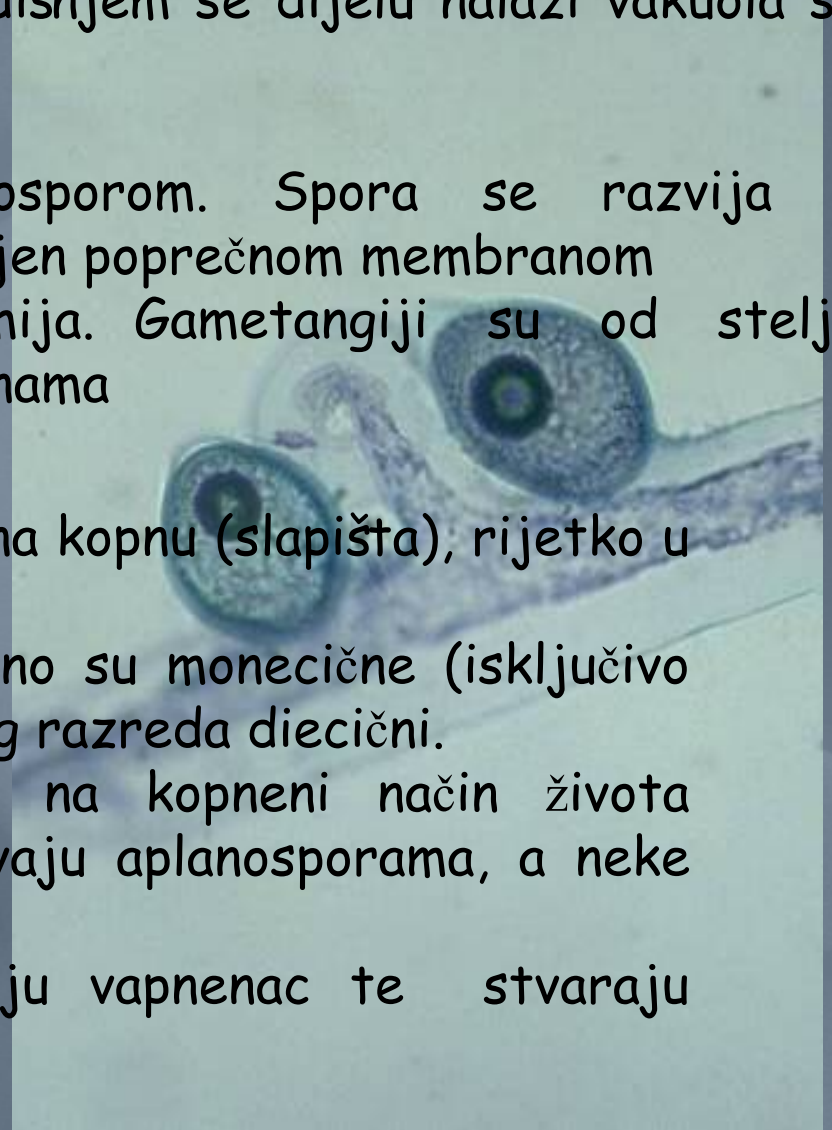
- Stelja je nitasta, razgranata, bez poprečnih membrana, s mnogo haploidnih jezgara i plastida. U središnjem se dijelu nalazi vakuola sa staničnim sokom
- Za podlogu je pričvršćena rizoidima
- Razmnožava se nesporno sinzoosporom. Spora se razvija u sporangiju, koji je od stelje odvojen poprečnom membranom
- Spolni način razmnožavanja je oogamija. Gametangiji su od stelje također odjeljeni poprečnim membranama

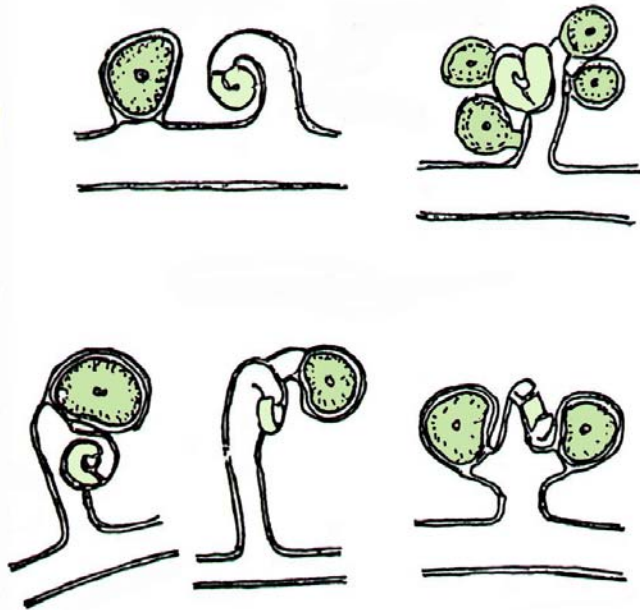
Najčešće obitavaju u vodama na kopnu (slapišta), rijetko u braktičnim vodama i moru.

Vrste roda *Vaucheria* pretežno su monecične (isključivo slatkovodne), dok su morski oblici ovog razreda diecični.

Neke su vrste prilagođene na kopneni način života (*Vaucheria sessilis*) te se razmnožavaju aplanosporama, a neke žive kao epifiti.

Slatkovodni oblici inkrustiraju vapnenac te stvaraju sedru.

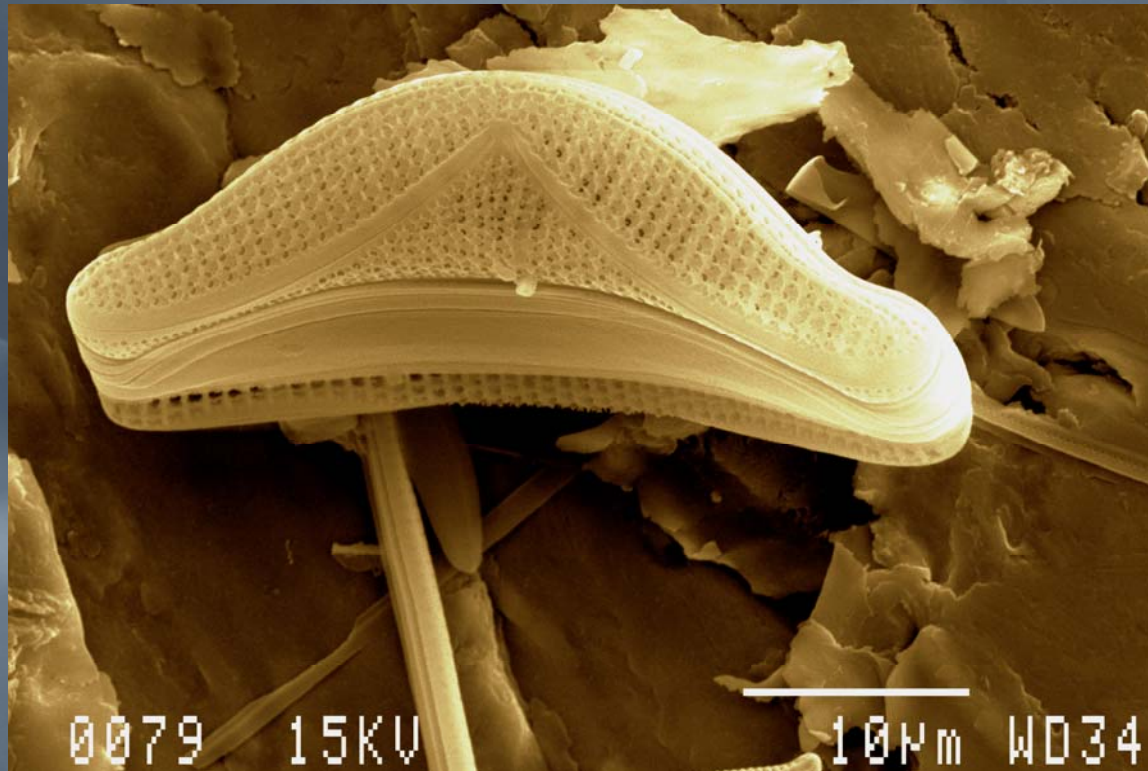

Vaucheria sp.

Razred *Bacillariophyceae* (sin. *Diatomeae*,
Diatomophyceae)

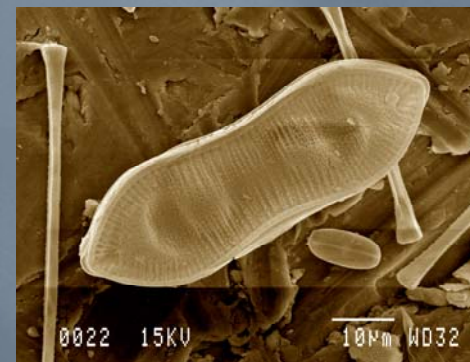
alge kremenjašice

Jedinstvene su po tome što se njihova evolucija i filogenetika, na osnovi fosilnih nalaza, može pratiti od njihovog nastanka do danas.

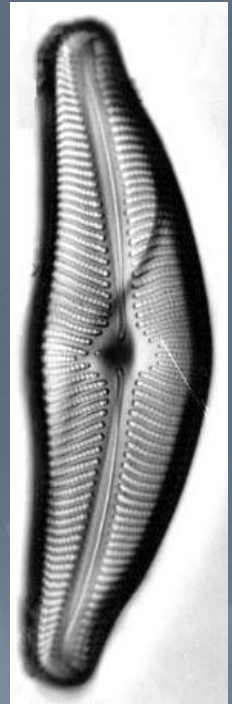
Relativno su mlada skupina organizama. Prvi su se morski predstavnici pojavili u juri, a masovni razvitak doživljavaju u kredi, kada prelaze i u slatke vode. U velikim količinama zastupljene su u tercijaru i diluviju gdje stvaraju debele naslage tzv. kremene zemlje ili dijatomejskog mulja, koja se koristi u industriji eksploziva, stakla, izolacionih materijala, u analitičkoj kemiji (tankoslojna kromatografija).

Žive u raznolikim životnim sredinama (plankton, bentos, epifiti). Na kvantitativan, a posebice na kvalitativan sastav, utječe čitav niz ekoloških čimbenika (salinitet, temperatura, intenzitet osvjetljenja itd.).

Osnovni su primarni organski producenti u vodenim biotopima, važna su karika u lancu prehrane i značajni su biološki indikatori.

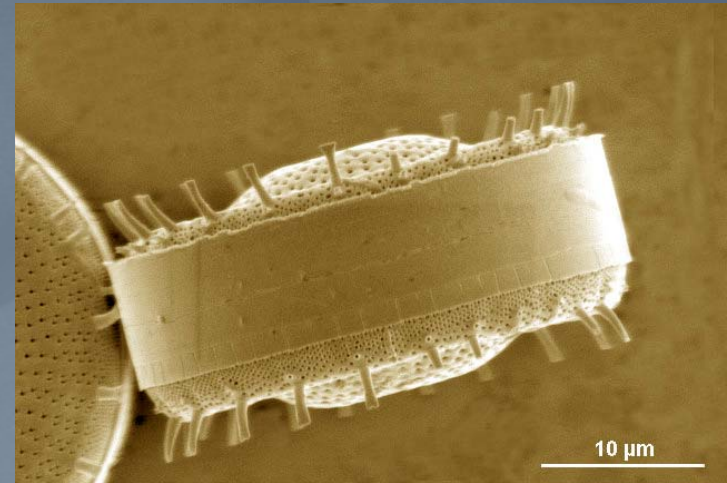
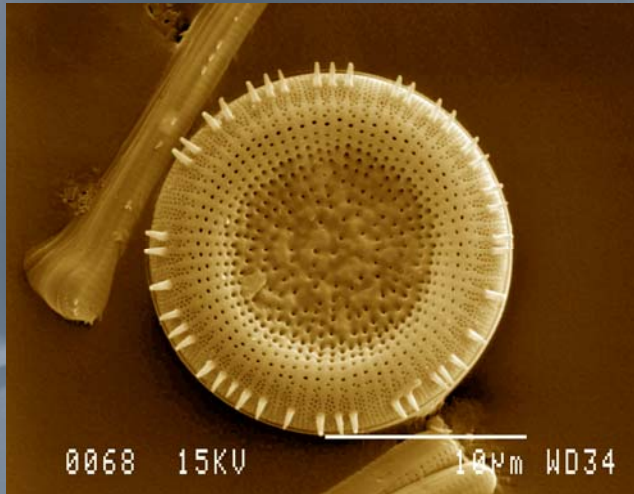
- Jednostanični organizmi koji su ostali na protokokalnom stupnju organizacije
- Neke vrste stvaraju kraće kolonije i čine prijelaz prema ulotrihalnom tipu
- Stanična im je stijenka izgrađena iz pektina. Iz vanjskog sloja pektinskih membrana formiraju se kremene ljušturice tako da se u njih nataloži silicijev dioksid /kremična kiselina - tj. α -kvarca uklopljenog u matriks sličan pektinu, a nastaje polimerizacijom silicijeve kiseline $\text{Si}(\text{OH})_4$ u silicijev hidrat $(\text{SiO}_2)_n - (\text{H}_2\text{O})_n /$.

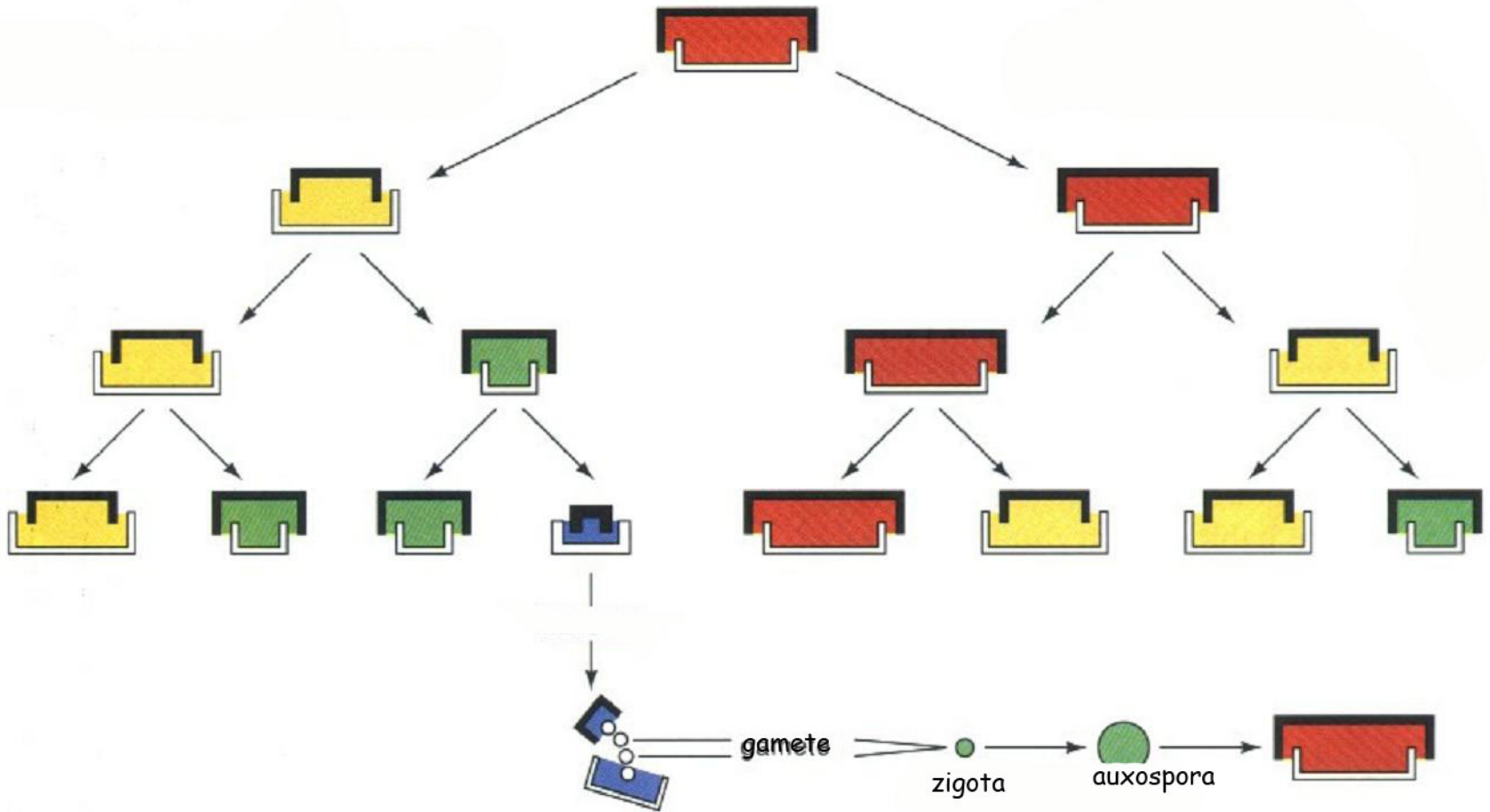
Obojene su žutosmeđe do smeđe. Mogu imati jedan ili više plastida različitog oblika (pločast, vrpčast, ovalan), a na njima se nalaze pirenoidi.

Od pigmenata sadrže klorofil *a* i *c*, β -karotin i ksantofili, a osobito fukoksantin, lutein, diadinoksantin, diatoksantin i neofukoksantin.

Susrećemo ih u prirodi tijekom cijele godine zahvaljujući upravo njihovim biljnim bojama. Klorofil *a* je u centru fotosintetske reakcije, a sve su ostale biljne boje zapravo "antene" koje hvataju sunčevu energiju i predaju je klorofilu *a*.

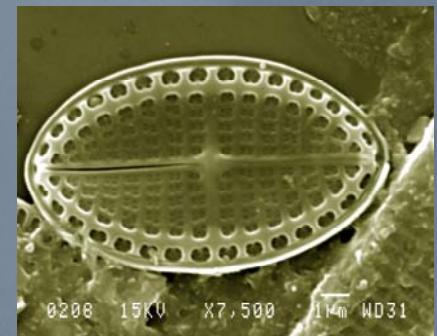
Rezervne tvari su: **ulje** (kapljice - u uljnim vakuolama), **volutin** (zrnca), **krizolaminarin** u staničnom soku. Povremeno su vidljive granule polifosfata.

U 2-5 mjeseci nastane 120-270 generacija

- Spolno se razmnožavaju izogamijom (Pennatae) te oogamijom (Centriceae)
- Redukcijska se dioba odvija kod stvaranja gameta (REDOVITI DIPLONTI)
- Nakon kopulacije gameta stvara se zigota - auksozigota (gr. aukso= rastem, uvećavam)

Morski planktonski oblici vrlo često stvaraju trajne stanice ili ciste (stato-spore), karakterističnog oblika

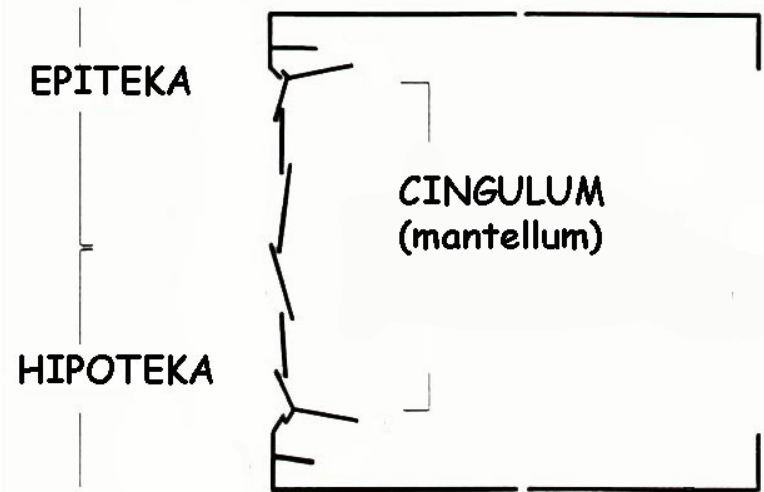
podrazred *Centriceae*

radijalna simetrija,
strukture na valvama su
poredane radijalno ili
oncentrično. Pretežno su
morski planktonski oblici.

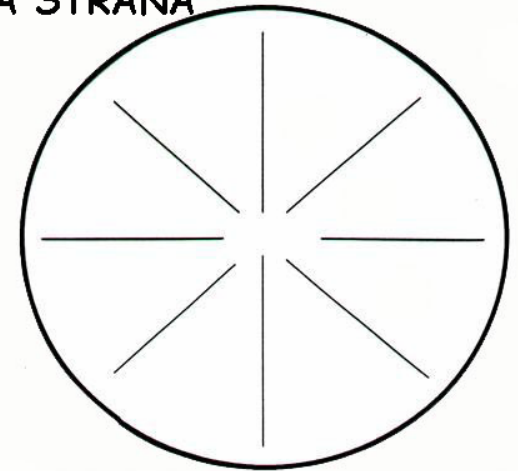
Zajedno s pirofitima
čine glavninu primarnih
producenata u moru.
Ljuštire su im okrugle ili
trokutasto zaobljene.

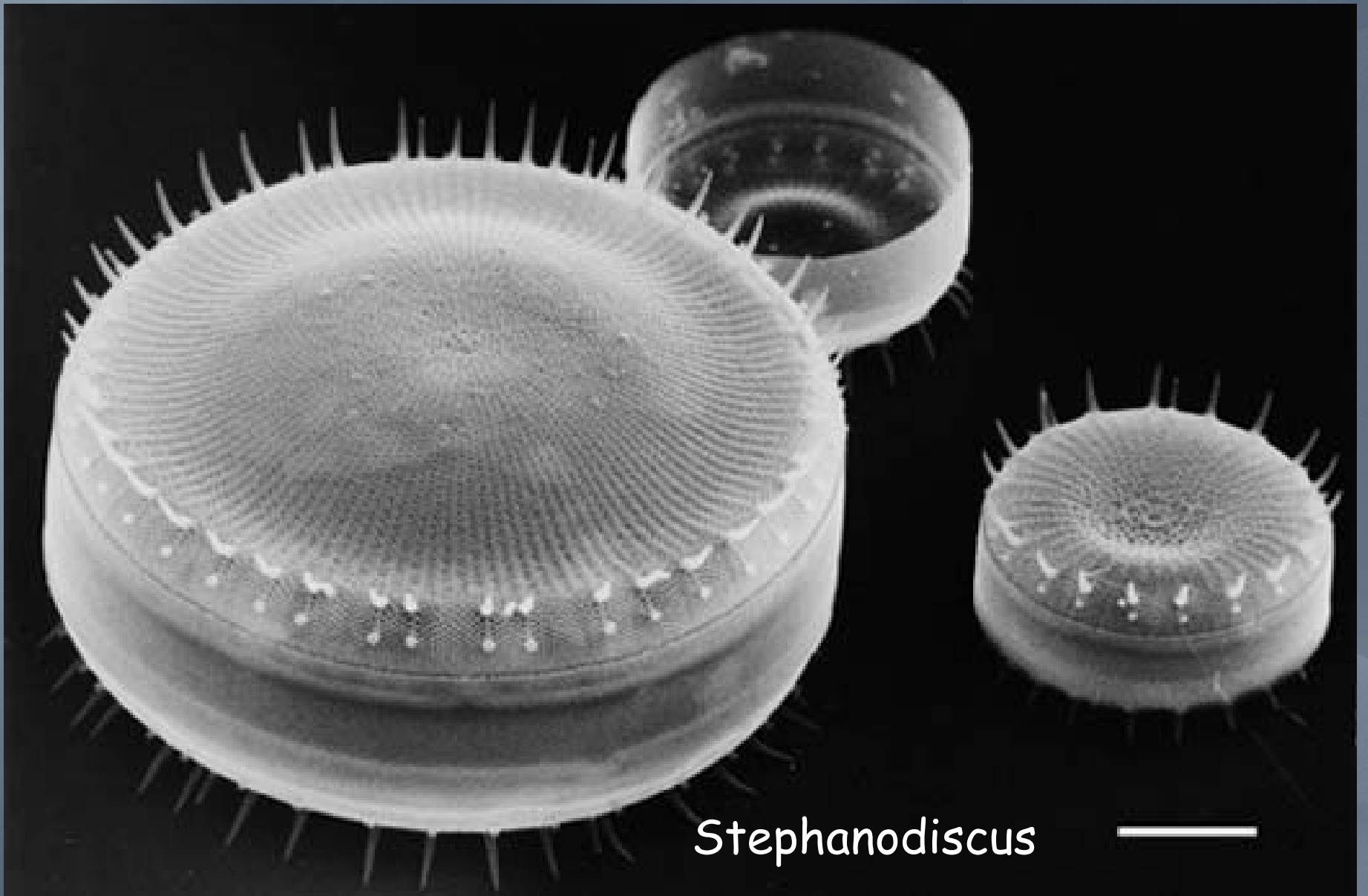
Spolni način
razmnožavanja je oogamija.

PLEURALNA STRANA

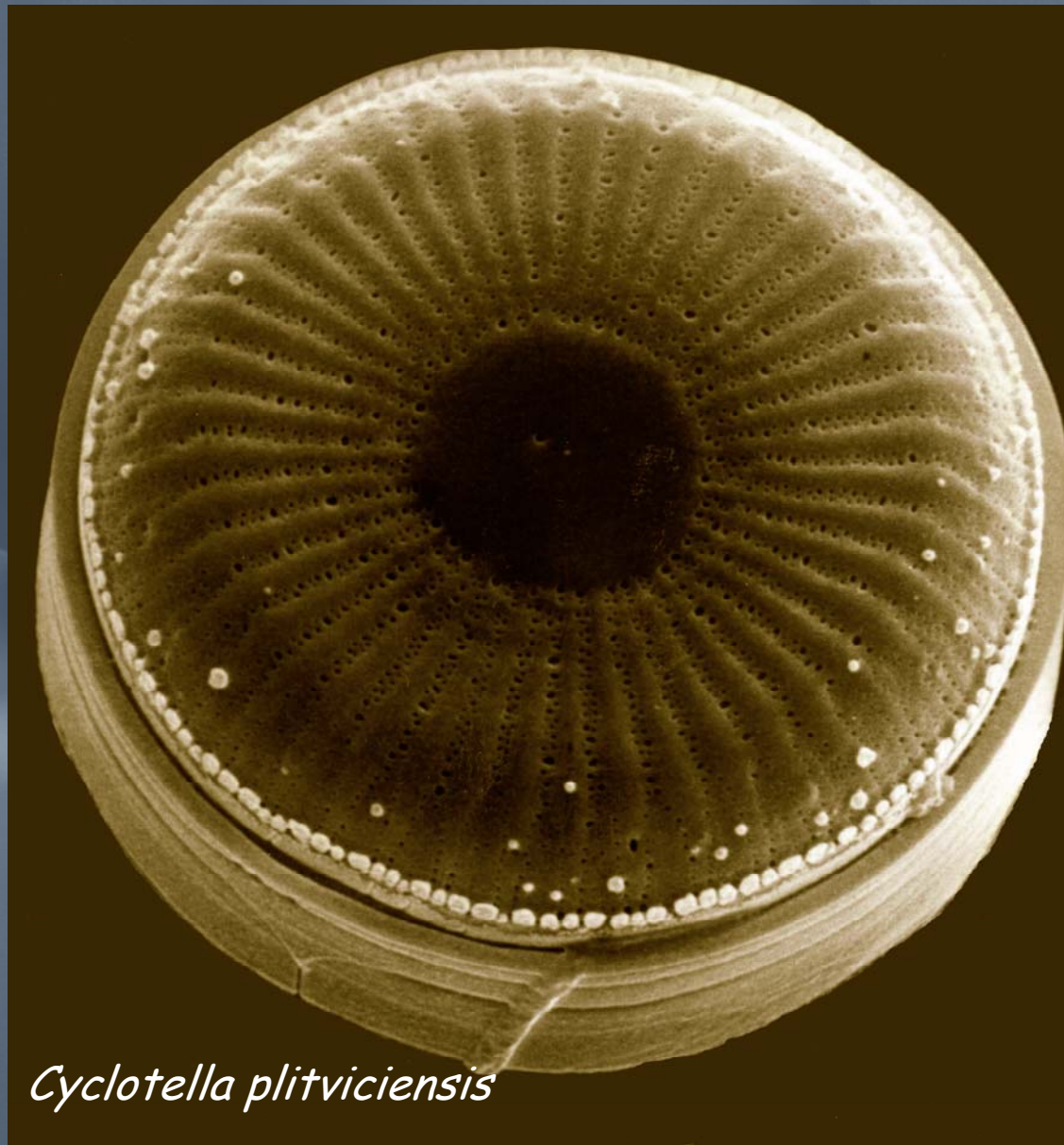

VALVALNA STRANA

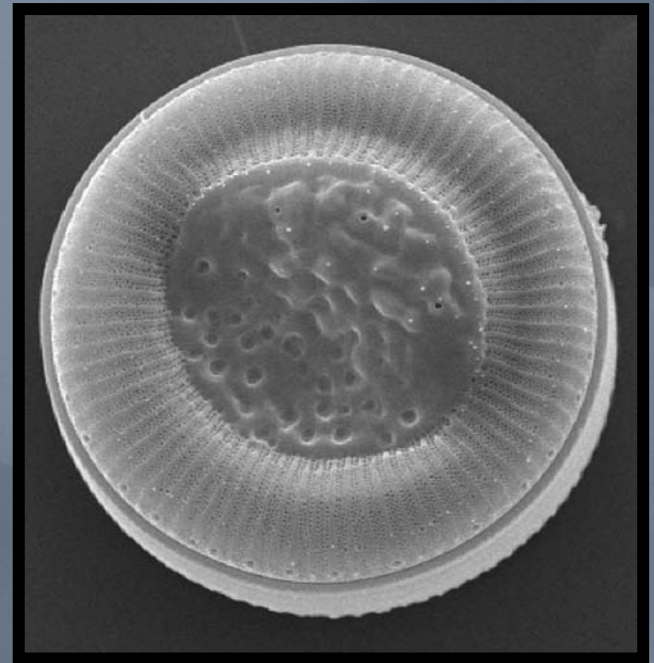
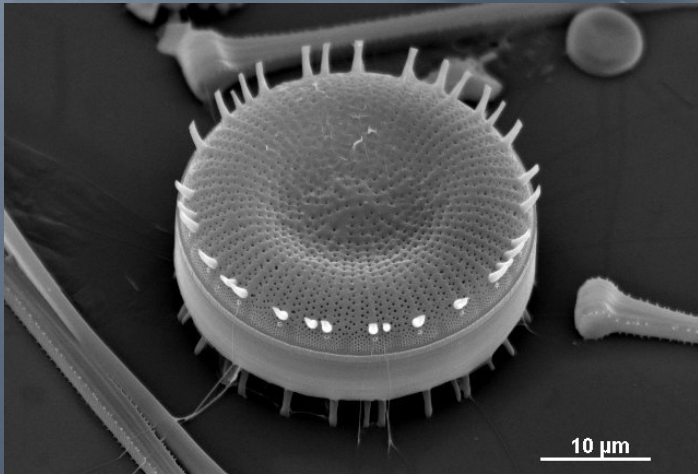
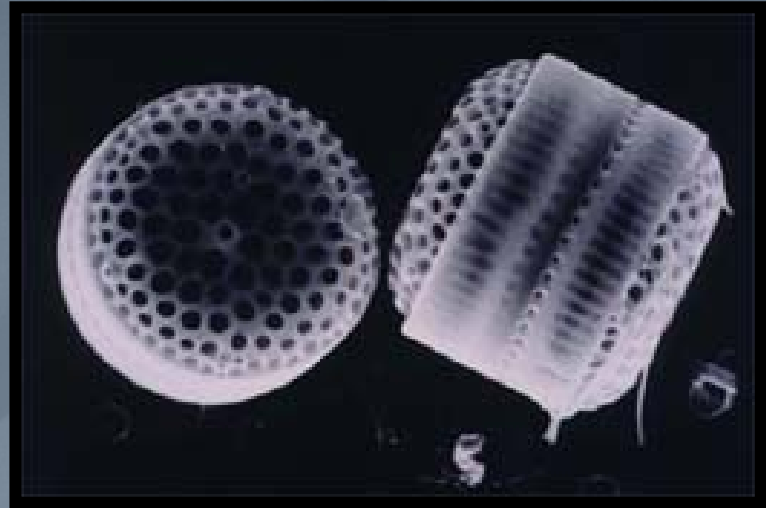
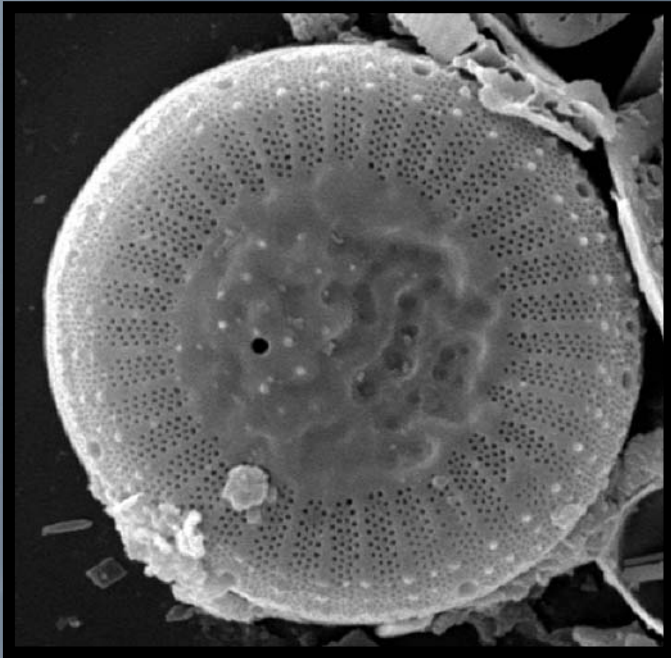

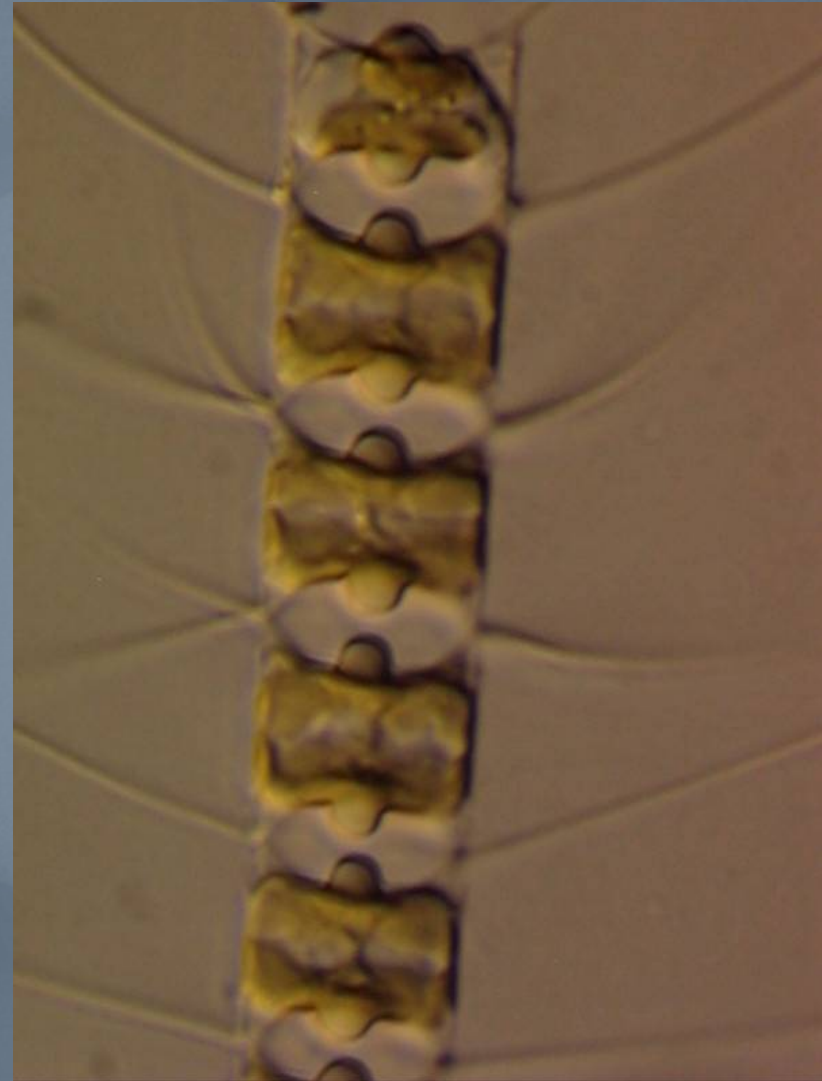
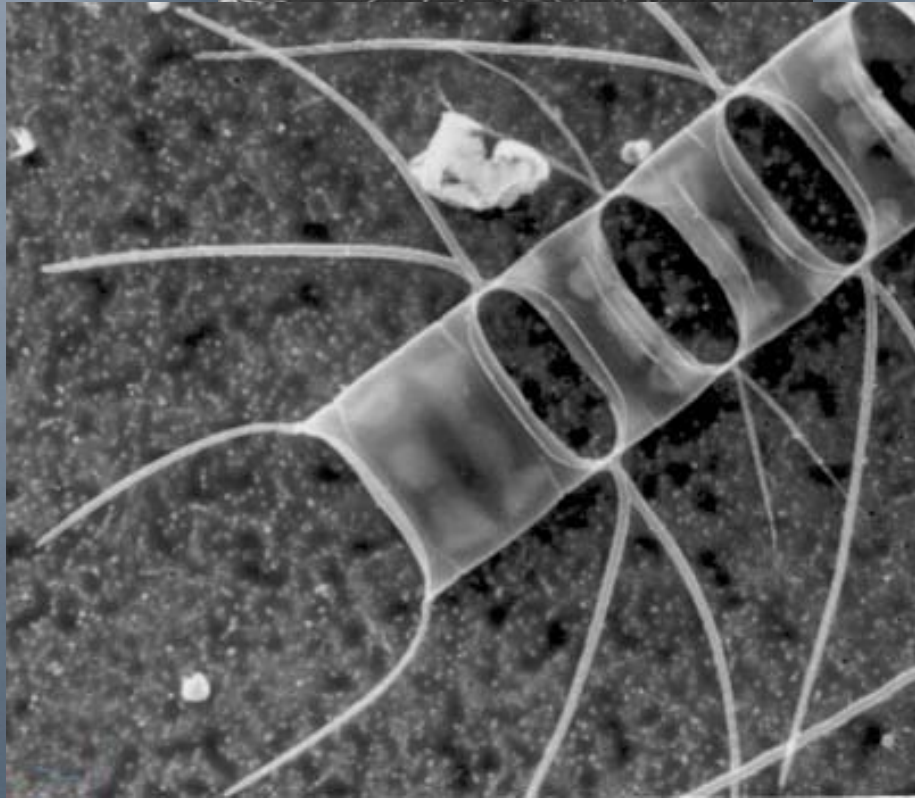
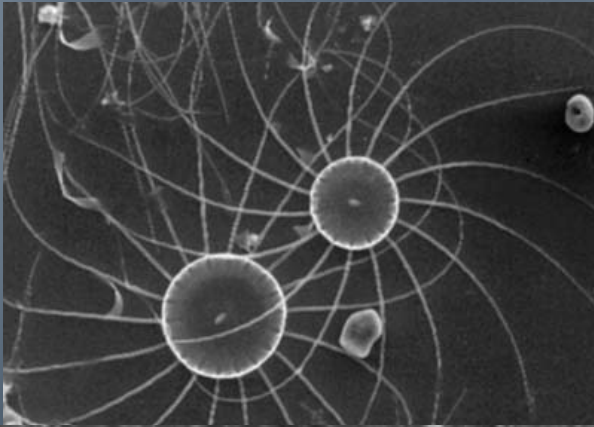
Stephanodiscus

Cyclotella plitviciensis

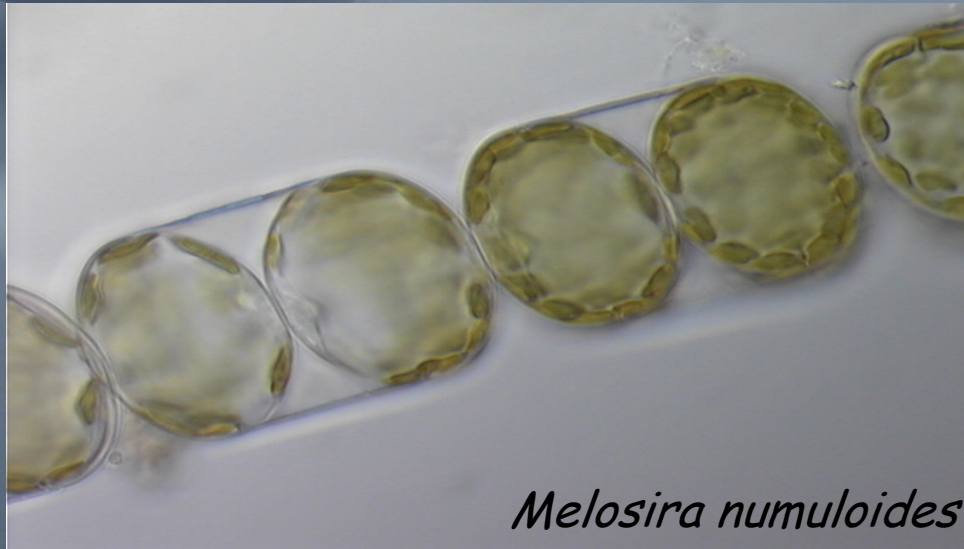

Chaetoceros sp.

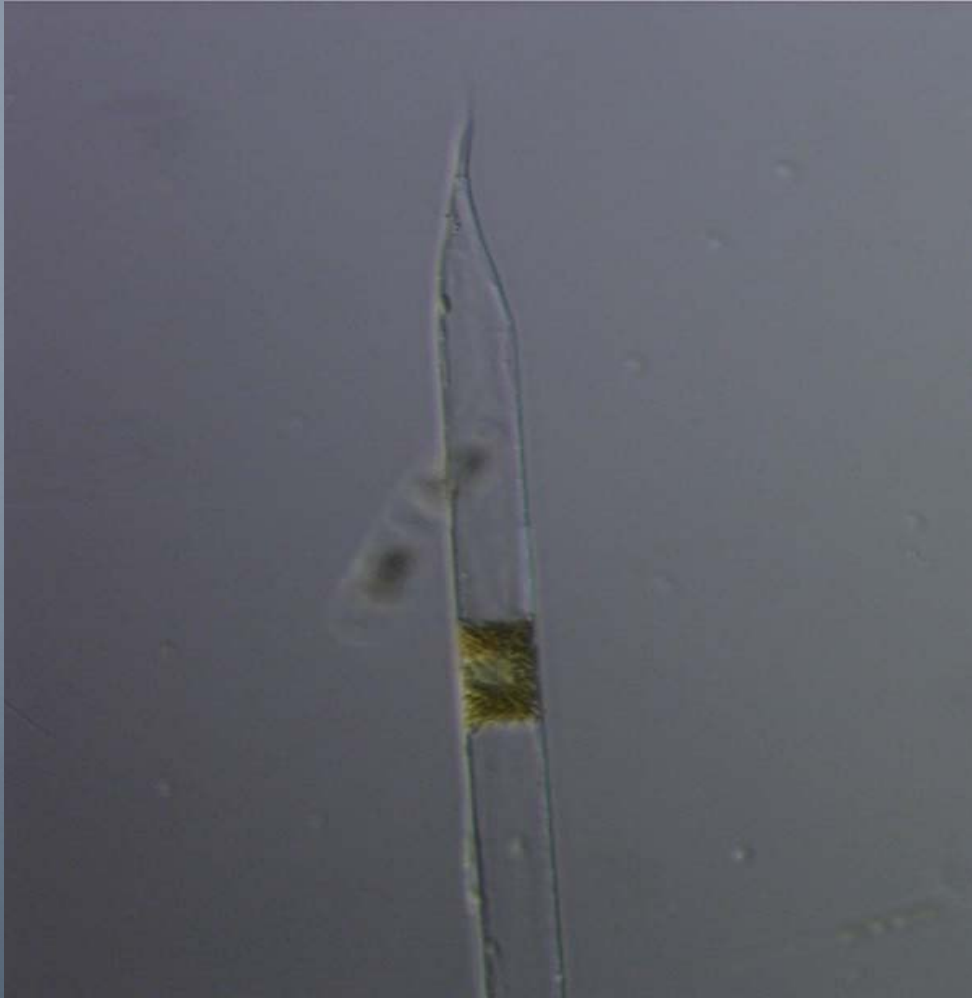

Melosira varians

Melosira numuloides

Rhizosolenia sp.

podrazred Pennatae

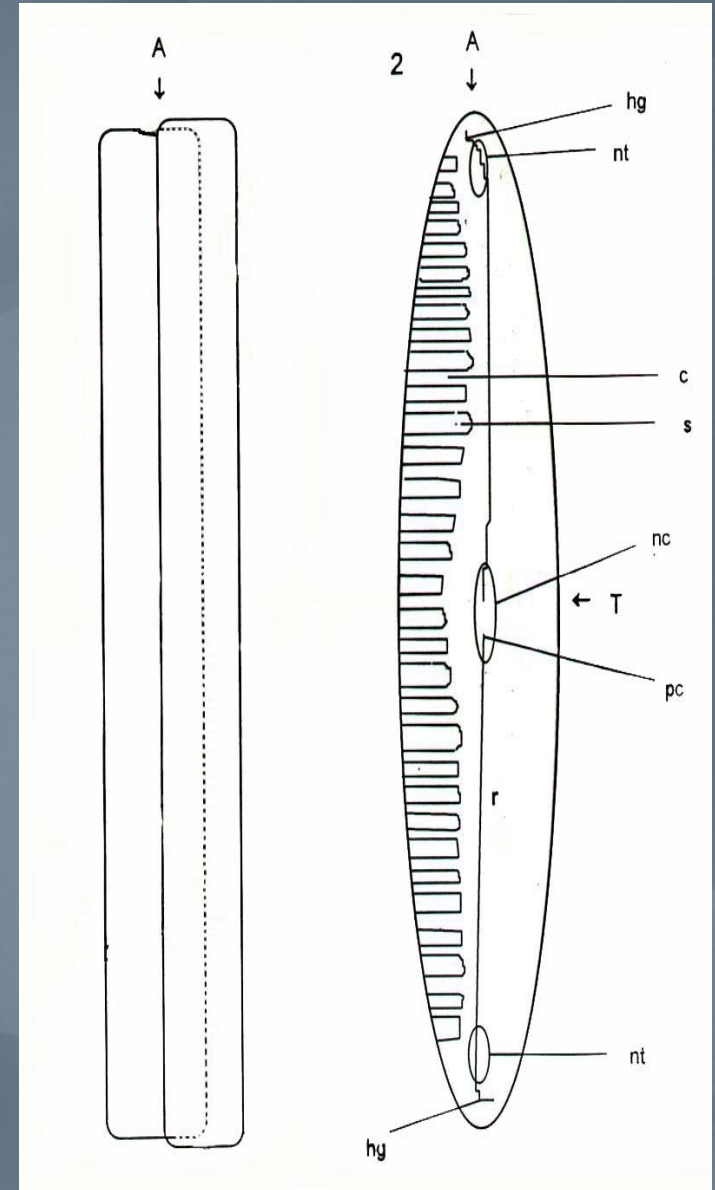
Imaju bilateralnu simetriju stanica koje mogu imati štapičast, ovalno produžen (ladica) ili kijačast oblik.

Strukture su na valvalnoj strani najčešće perasto raspoređene.

Uglavnom su to bentoski organizmi, epifiti, a rijetko dolaze i u planktonu.

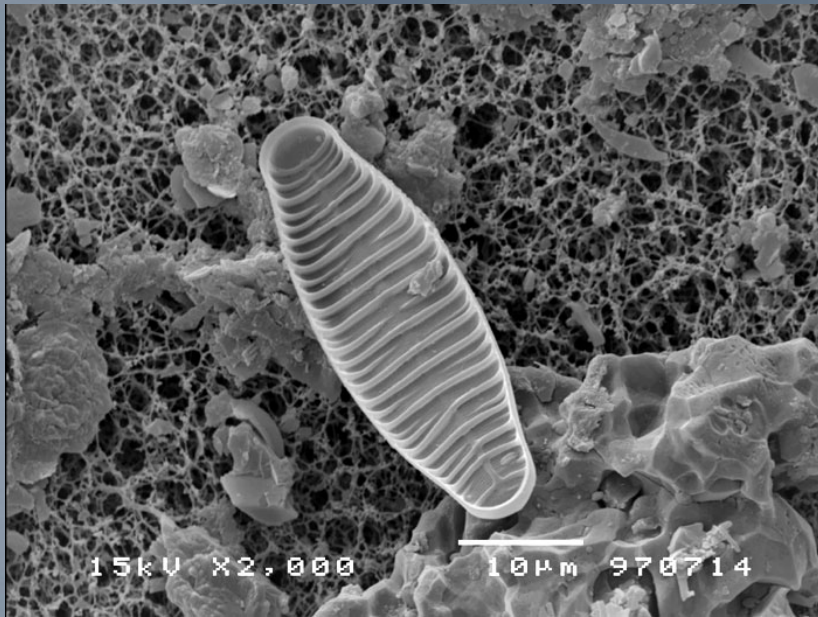
Pukotina ili rafa izlučuje plazmu pomoću koje se pokreću puzanjem naprijed ili natrag.

Spolni način razmnožavanja je izogamija, a izogamete su bez bičeva.

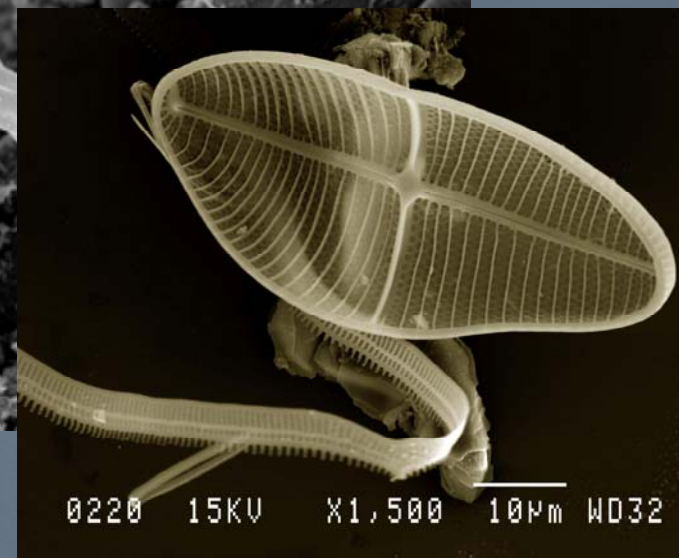

Diatoma vulgare

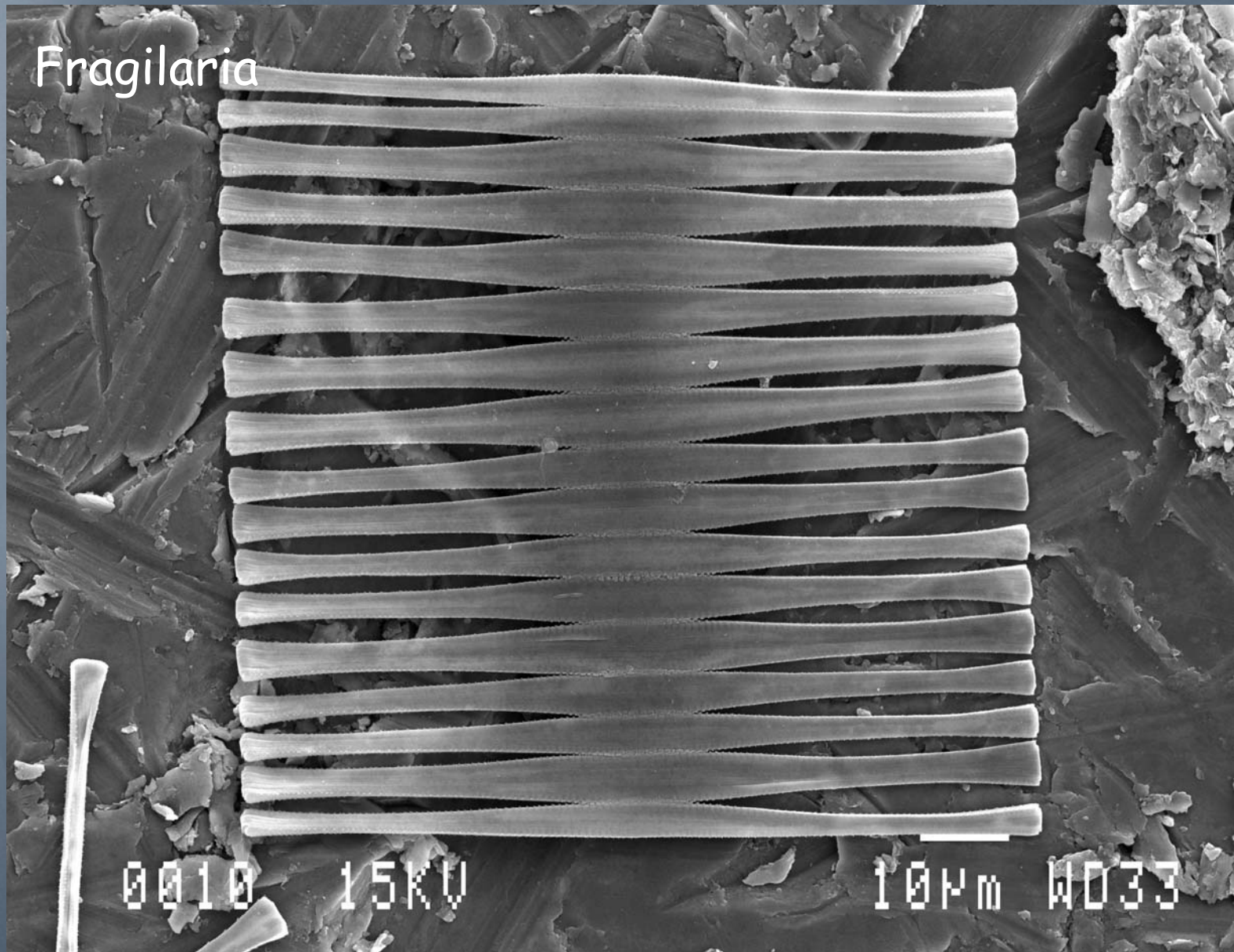

Achnanthes logipes

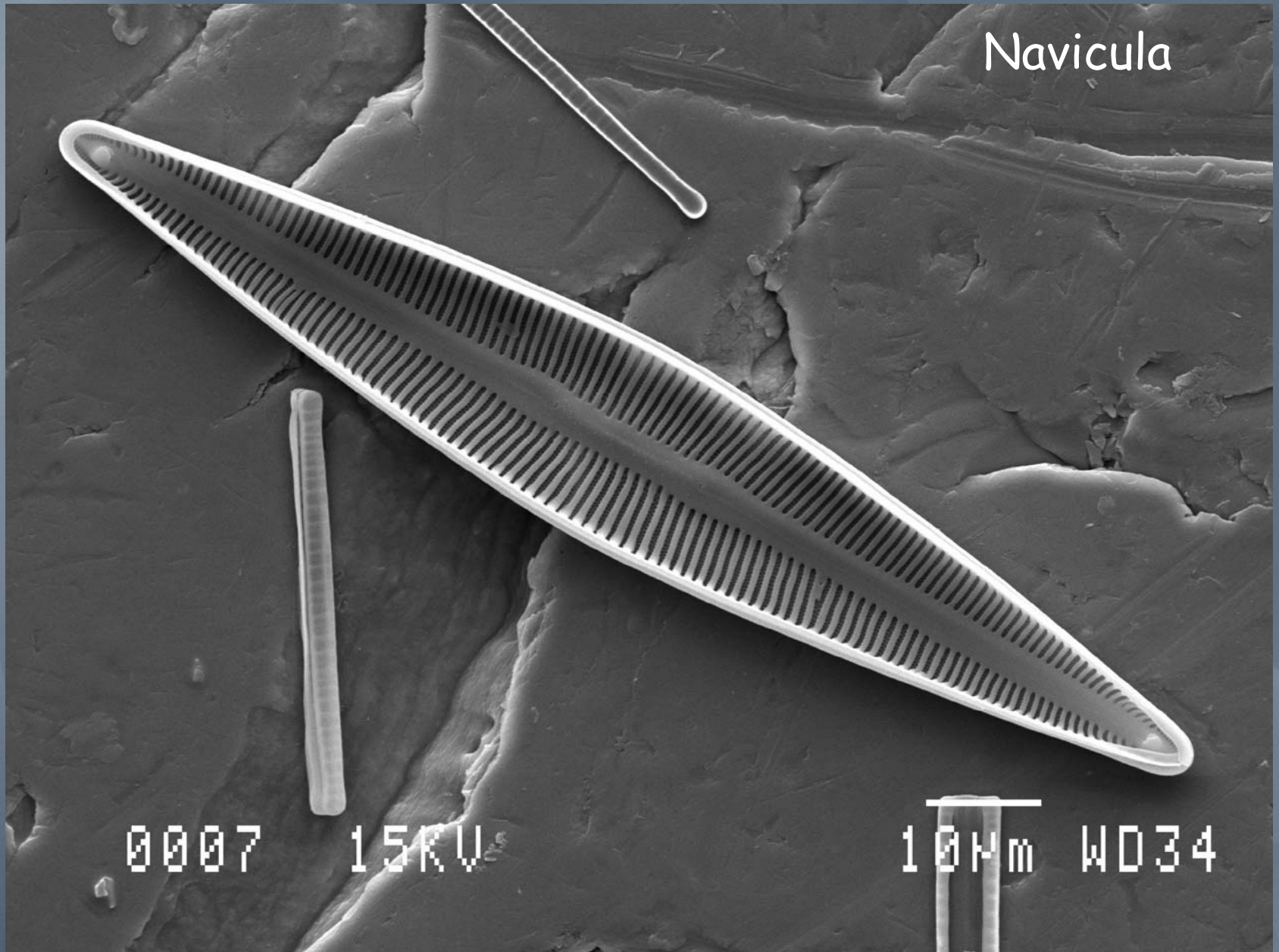

0220 15KV X1,500 10µm WD32

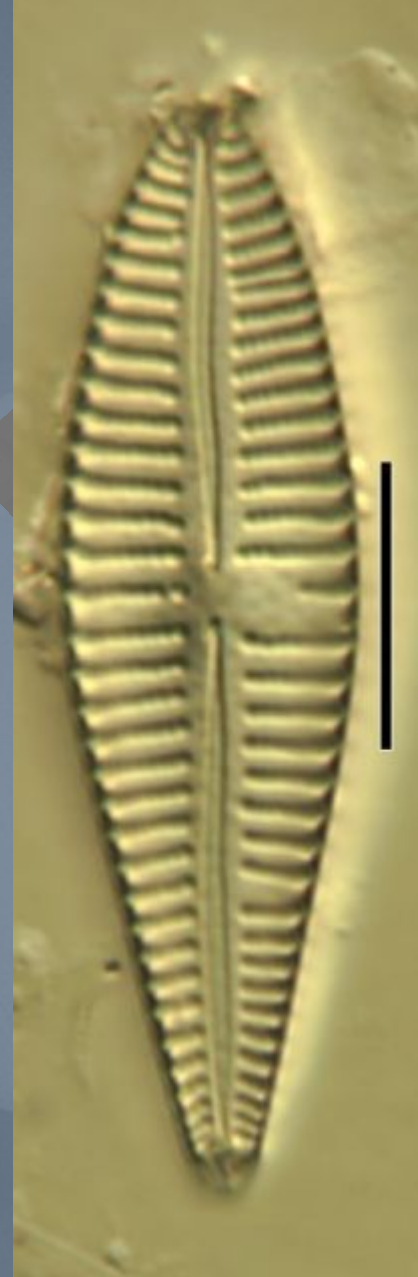
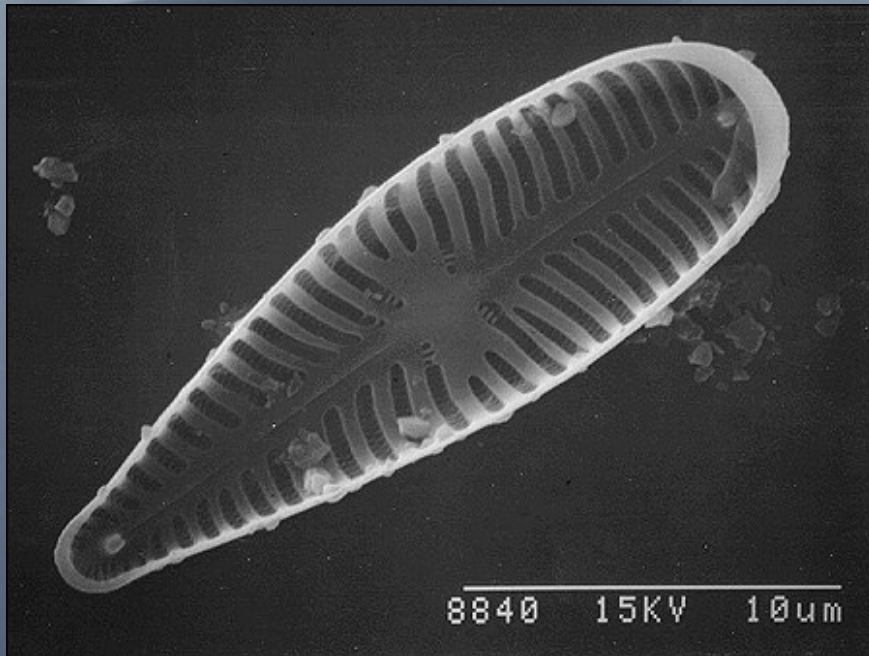
Fragilaria

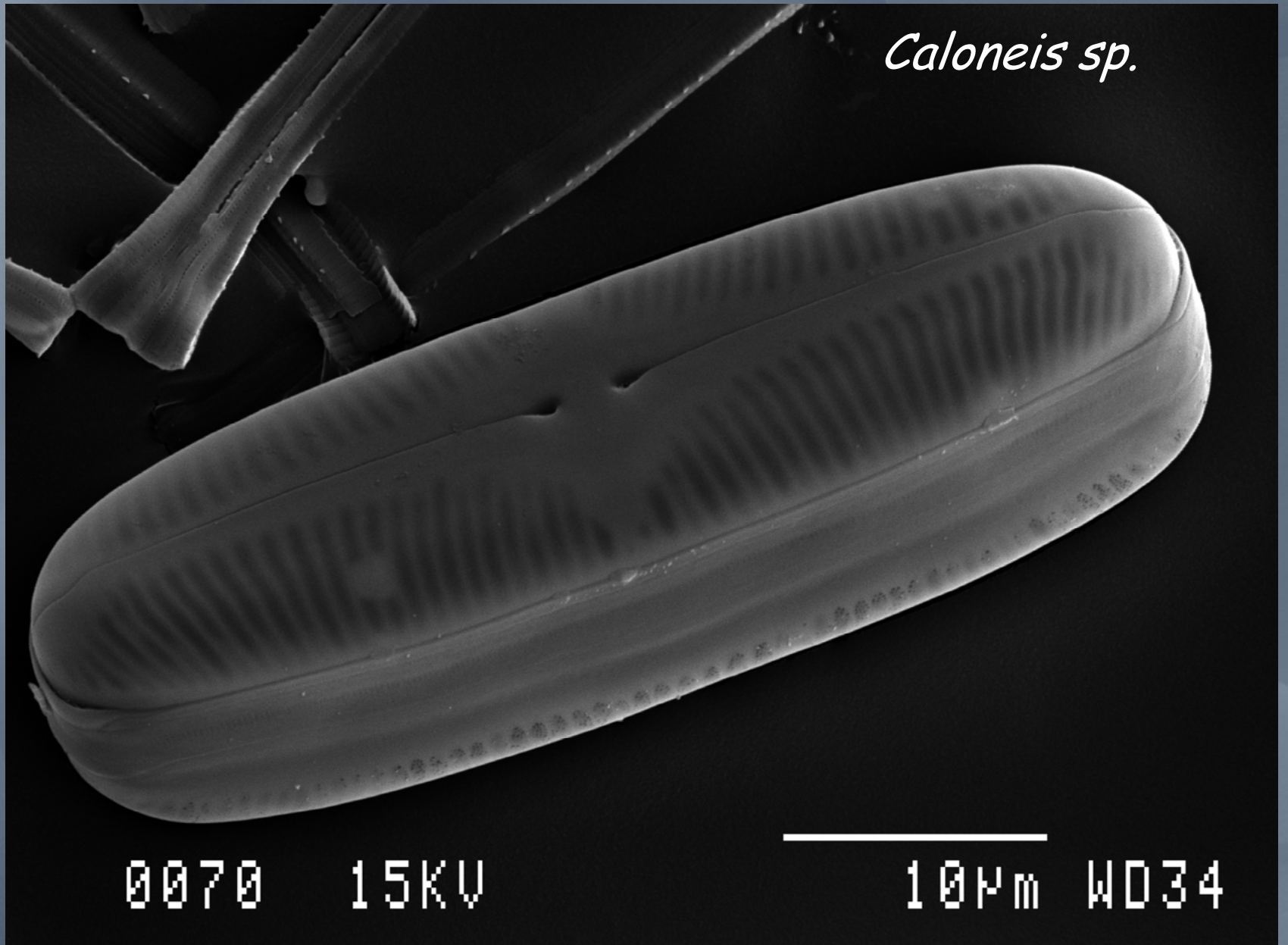
Navicula

Gomphonema

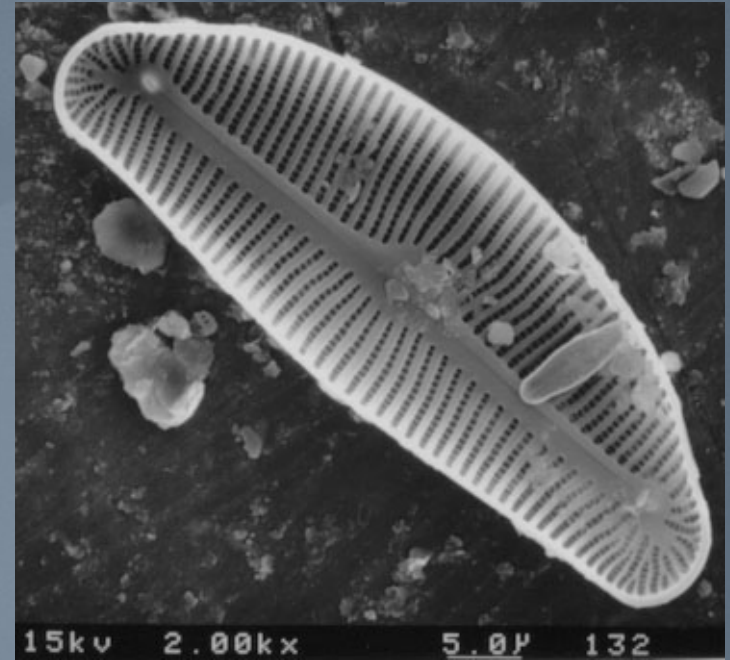
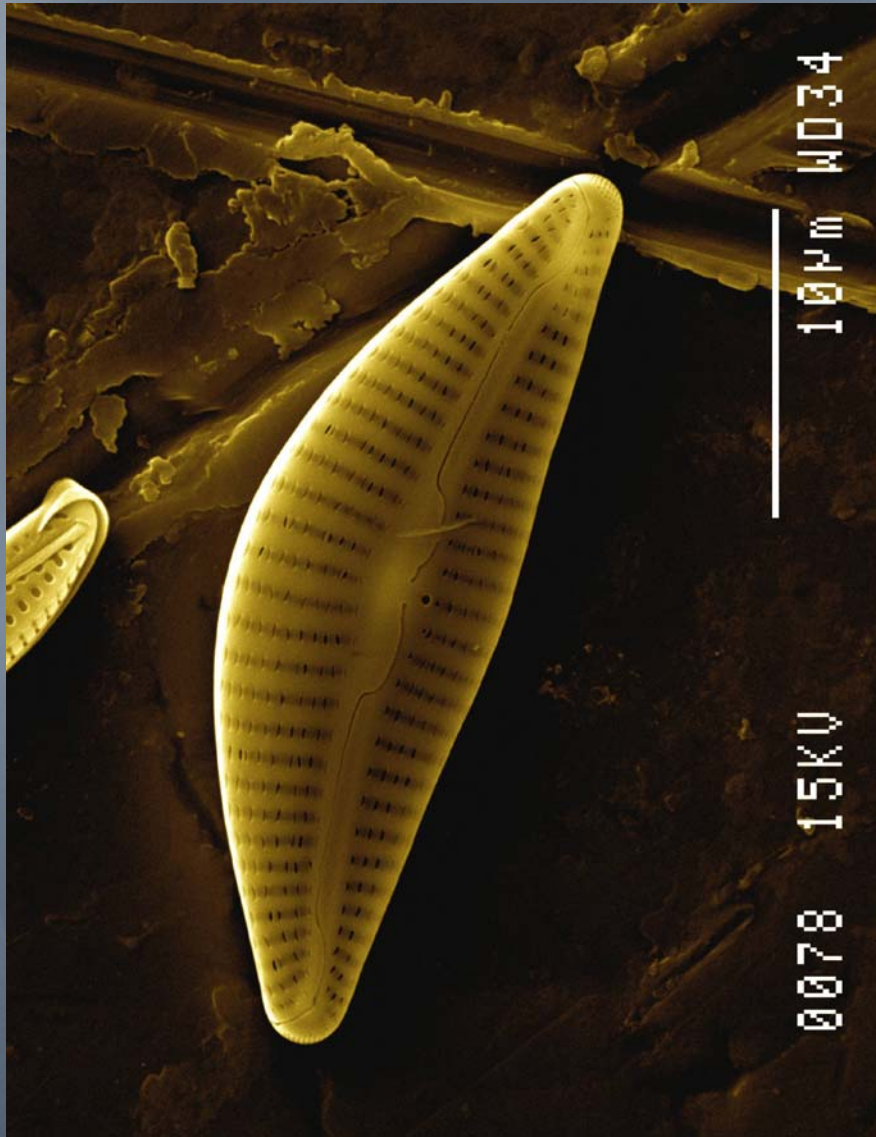
Caloneis sp.

0070 15KV

10µm WD34

Cymbella

Meridion

